

1/2025

Hakkaa päälle!

Vitez – Urhoollisten ritarikunta

Kuva: Eeva Leinonen

Ratsuväen perinnetyötä vuodesta 1962

Urhoollisten ritarikunta

Valtionhoitaja Miklós Horthy perusti Unkarissa 1920 Vitez ritarikunnan Kuningashuoneen puolesta. Ritarikunnan tarkoituksena oli palkita sotilaita, jotka palvelivat hyvin sodassa ja olivat valmiita palvelemaan maataan sen kehittämiseksi. Nyt ritarikunta toimii useissa maissa, myös Suomessa. Ritarikuntaa hallitsee von Habsburg - Lothringenin suku.

Order of Vitézin nykyinen kenraalikapteeni on Josef Karl von Habsburg - Lothringen. Hän on Unkarin kuninkaallinen prinssi ja Itävallan ja Böömin arkkiherttua. Vitez toimii laajasti monissa maissa Euroopassa, Yhdysvalloissa, Etelä-Afrikassa ja Australiassa ja Uudessa Seelannissa. Vitez'in neuvosto päätti viimeisen ei-habsburg kenraalikapteenin Ferenc Farkas de Kisbarnakin (1962-1977) jälkeen, että hänen jälkeensä kenraalikapteeni on Unkarin kuninkaallinen prinssi, kruunun muodollinen tavoittelija. Näin kenraalikapteeni Josef Arpadin jälkeen tehtävä siirtyi hänen vanhimmalle pojalleen Karl Josefille, nykyiselle kenraalikapteenille.

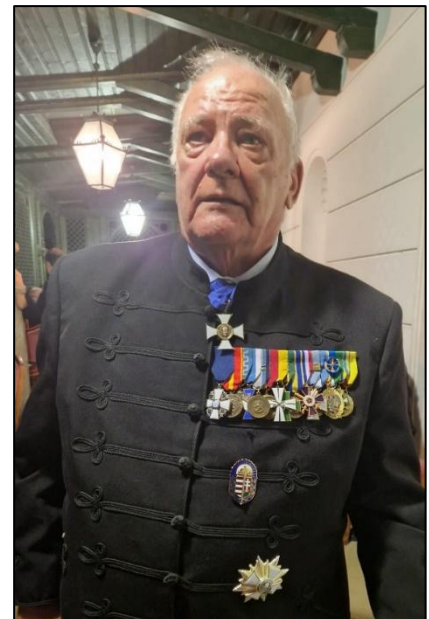
Kuva: Vitézi Rend

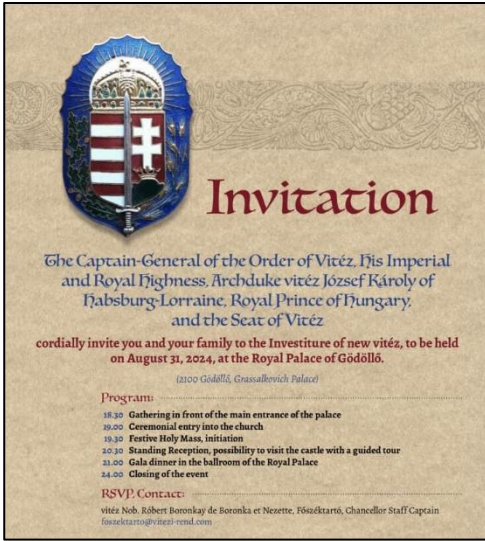
Ratsumieskillasta ritarikuntaan kuuluvat kunniapuheenjohtajamme Antti-Jussi Räihä ja Pekka Hennala. Vitéz Antti-Jussi toimii ritarikunnan Suomen edustajana: Székkapitány, Seat Captain of Finland Region.

Antti-Jussi on ollut jäsenenä noin 15 vuotta ja taustana jäsenkutsulle oli kaiketi toiminta Talvisodan unkarilaisten vapaaehtoisten puolesta 1980-luvun alkupuolelta lähtien.

Gödöllön linnassa pidetyssä tapahtumassa 31.8.2024 Antti-Jussi Räihä sain korkean kunnianosoituksen: Székkapitány (Seat Captain). Huomionosoitukseen kuuluvat tähti ja kaularisti ovat Antti-Jussin puvussa viereisessä kuvassa.

Samassa tilaisuudessa Pekka Hennala nimitettiin ritariksi. Ritareiden määrä ei julkaista virallisesti. Ritareiden määrä Suomessa on vähäinen. *Kuva: Pekka Hennala*

Vitézin johtajan, kenraalikapteeni Josef Karl von Habsburg - Lothringenin kutsu juhlatilaisuuteen Gödöllön linnaan, jossa pidettiin valatilaisuus uusille Vitezeille ja palkittiin ansioituneita vitezejä.

Ratsumieskillan ratsumestari Pekka Hennala marssi linnaan hieman jännittyneenä, mutta valan jälkeen nautittiin hieno illallinen ja rentouduttiin viinilasien ääressä.

Vierellä vaimo Lea Hennala.

Kuvat: Lea Hennala ja Antti-Jussi Rähä

Toimintaa Suomessa

Suomen ritarikuntaosasto on aloitteentekijä muistomerkin pystyttämiseksi Lapualle. Talvisodan aikana siellä koulutettiin maahan tulleita kansainvälisiä vapaaehtoisia. Suurin ryhmä oli unkarilaiset, noin 350 miestä, toiseksi suurin ryhmä oli britit, 227 miestä.

Yhteensä Lapualle muodostetussa koulutusyksikkö Osasto Sisussa koulutettiin vapaaehtoisia yli 20 maasta. Unkarilaisia oli tulossa "kieliserkkuja" auttamaan yli 10.000 miestä, mutta Unkarin hallitus joutui katkaisemaan matkat ensimmäisen ryhmän jälkeen Saksan painostuksesta. Saksan ja Neuvosto-Venäjän välinen nk. Molotov - Ribbentrop -sopimus esti näkyvämminkin toiminnan venäläisiä vastaan.

Unkarilaisten 7.4.1940 asettama muistotaulu Lapuan kirkonkylän sankarivainajille.

Urhoillisten ritarikunnan lyhyt historia

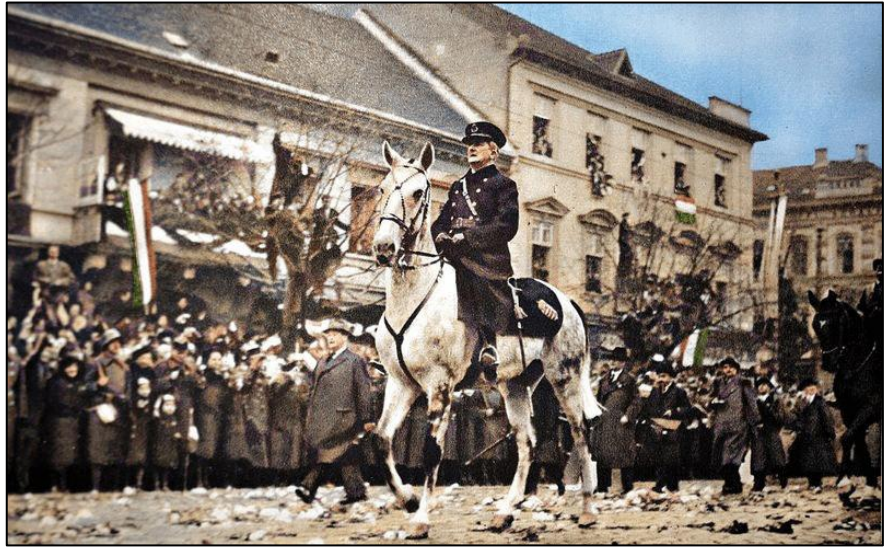
Vitézi Rendi, "Urhoillisten ritarikunta", on suhteellisen uusi ritarikunta. Se perustettiin, koska tarkoituksena oli kunnioittaa tuhansia sotasankareita ja auttaa pirstoutuneen maan jälleenrakentamisessa. Ensimmäisen maailmansodan jälkeen Itävalta-Unkari hajosi 1918.

Vuosina 1918-20 Unkari koki anarkisti - demokraattisen vallankumouksen, jota seurasi hyökkäys edelleen muodostuvasta Tšekkoslovakiasta, äskettäin perustetusta serbien, kroaattien ja sloveenien kuningaskunnasta (myöhemmin Jugoslavia) ja Romanian kuningaskunnasta.

Samaan aikaan kommunistinen vallankumous maksoi noin 2 000 henkeä ja johti Unkarin luokkasotaan. Vallankumouksen kukistumisen jälkeen Romanian armeija tuhosi Unkarin infrastruktuurin ja ryösti perusteellisesti maan ja länsivaltojen aloittaman nälkäsaarron jälkeen vuoden 1919 lopulla paljon kutistunut maa oli lähes romahtamassa.

Kun perustuslaillinen hallitus lopulta palautettiin ja maa lopulta allekirjoitti Trianonin rauhansopimuksen 4.6.1920 länsivaltojen kanssa estääkseen massiivisen nälänhädän ja uudet hyökkäykset. Kansakunta tarvitsi kipeästi jälleenrakennusta.

Samaan aikaan Tšekkoslovakia ja Romania harjoittivat etnistä puhdistuspolitiikka, jota Britannia ja Ranska hiljaa tukivat. Poliitiikka ajoi 500 000 pakolaista Unkariin. Hieman aikaisemmin palautetun perustuslaillisen monarkian oli pyrittävä ennen kaikkea vakauteen.

Tästä syystä kansalliskokous valitsi Itävalta-Unkarin yhteisen laivaston viimeisen komentajan, vara-amiraali Miklós Horthyn väliaikaiseksi valtionhoitajaksi, ja kehotti perustamaan järjestön palkitsemaan ne, jotka olivat palvelleet Unkarin kuningaskuntaa erinomaisesti sodassa ja jotka olivat valmiita työskentelemään sen hyväksi rauhan aikana.

Tämän seurauksena eri ministeriöitä ja maanomistajia kehoitettiin perustamaan keskushallintoelin, kansallinen sankarineuvosto ja ne alkoivat järjestää maan myöntämistä niille, jotka hakivat niin sanottua "Vitéz Rendiä", joka tarkoittaa "ritarikuntaa".

Sana "vitéz" 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa tarkoitti "ritaria", mutta myös "sankaria". Tämän seurauksena "Vitéz Rend" on käännetty eri tavoin "Ritarien ritarikunta", "Sankarien ritarikunta", "Urhoollisten ritarikunta".

Paras moderni käänös olisi "Order of Valiant's". Ritarikunnan perustaminen oli myös askel kohti Unkarin maareformia, jolle oli tuolloin suuri tarve.

Vähimmäisvaatimuksena hyväksynnän saamiseksi entisten sotilaiden oli täytynyt saada tietty urhoollisuusmitali, vähintään pieni hopeamitali rohkeudesta. Vaatimukset nousivat asteittain sotilasarvon noustessa.

*Unkarin kuningaskunnan lippu
1920-1946*

Urhoollisten ritarikunta oli siis sotaveteraanien valtion ansioritarikunta, joka sai inspiraationsa vanhoista keskiaikaisista ritarikunnista, mutta ei ollut aivan samanlainen. Unkari oli selvästi perustuslaillinen monarkia, ei keskiaikainen valtio, ja toiseksi, vaikka "vitéz" myönsi maata, se ei voinut myöntää aatelisarvoa, koska vain kuningas pystyi siihen. Valtionhoitajalla ei ollut valtuuksia myöntää aatelisarvoa. Titteli kirjattiin virallisesti esimerkiksi syntymä-, vihki- tai kuolintodistuksiin. Sukunimen eteen kirjoitettiin v.

Ritarikunta yhdisti konservatiivisia ja muuttuvaa yhteiskuntaa heijastavia elementtejä. Esimerkiksi ritarikunnassa oli upseeriosasto ja yksi muille sotilasarvoille. Tämä oli vanhakantaista, mutta arvo "vitéz" sekä sen merkki olivat samat kenraaleille ja yksityisille. Jäsenten oli osoitettava, että he olivat kunniallisia kansalaisia, ja heidän odotettiin elävän esimerkillistä elämää. Yksi ritarikunnan

tavoitteista oli antaa esimerkki säädyllyisyydestä koko yhteiskunnalle. Arvonimi voisi periytyä ritarikuntien perinteitä noudattaen. Ritarikunnan sitominen Unkarin keskiaikaiseen perintöön, seremoniaan, jossa ritarinarvo myönnettiin, sisältyi ritariksi lyönti miekalla, joka oli erityisesti tehty tätä tarkoitusta varten. Tämä miekka on nyt Budapestin sotahistorian instituutissa ja museossa.

Valtionpäämiehestä tuli ritarikunnan johtaja, mutta häntä ei kutsuttu "suurmestariksi" perinteiseen ritarilliseen tapaan, vaan sen sijaan käytettiin vanhaa unkarilaista titteliä, nimittäin "Főkapitány", kirjaimellisesti "päällikkö", mutta paremmin käännetty "kenraalikapteeni".

Unkarin viimeisen kuninkaan, Habsburg - Lothringenin Kaarle IV:n paluun estämisen jälkeen seuraavana vuonna, koska "Pikkudente" (Tšekkoslovakia, Romania, Jugoslavia) uhkasi suoraan sodalla ja Britannia ja Ranska osoittivat tukensa heidän siirrolleen, valtionhoitaja joutui estämään kuningastaan ottamasta laillista valtaistuinta. Ententen painostuksen vuoksi Unkarin parlamentti joutui syrjäyttämään Hapsburgin kuningassuvun.

Pikkudenten alueet

Vuosina 1921-1931 Unkari teki merkittäviä edistysaskeleita taloutensa jälleenrakentamiseksi, pääsi irti Ententen asettamasta diplomaattisesta eristyksestä ja sai lopulta liittyä Kansainliittoon. Tähän aikaan Urheiden ritarikunnan jäsenmäärä oli lähes 13 000 ja ritarikunnasta oli tullut merkittävä osaa yhteiskuntaa, yhdelle jäsenelle annettiin paikka parlamentin ylähuoneessa.

Toista maailmansotaa edeltävinä vuosina ritarikunta jatkoi kasvuaan, ja kun tietyt alueet palautettiin Unkarille, vielä enemmän jäseniä hyväksyttiin, vaikka maa maa-avustukset lopetettiin. Vuoteen 1941 mennessä vitéz-jäseniä oli yli 33 000.

Toisen maailmansodan aikana monet Unkarin rohkeimmista sotilaista tulivat vitéz-perheistä, kuten eniten pudotuksia saavuttanut hävittäjälentäjä Dezső vitéz Szentgyörgyi.

Kielletty järjestö

Neuvostoliiton ja väliaikaisen kansallisen hallituksen välillä Moskovassa 20. tammikuuta 1945 allekirjoitetussa aselevossa todettiin, että mitään "fasistista" järjestöä ei voida muodostaa uudelleen Unkarin "vapauttamisen" jälkeen. Tämä luettelo sisälsi Vitézin kansallisen neuvoston, joka toimi ritarikunnan hallinnollisena elimenä. Tämä tarkoitti käytännössä sitä, että ritarikuntaa ei voitu herättää Unkarissa Neuvostoliiton vallan aikana.

On huomattava, että samanlaisia määräyksiä annettiin partiolaisista sekä erilaisista katolisista järjestöistä. Samalla tavalla liittoutuneiden valvontakomissio kielsi Suomessa Suojeluskunnat ja Lotta Svärd -järjestöt.

Suomen armeijan asekätkentään osallistunut majuri, sittemmin USA:n armeijan eversti Paavo A. Kairinen oli Vitézin jäsen toimittuaan amerikkalaiskomppanian päällikkönä Unkarin kansannousun aikaan 1956. Hän palveli Yhdysvaltojen armeijassa 21 vuotta. Hänet ylennettiin everstiksi 1968.

Paavo A. Kairinen kirjoitti omista ja muista Marttisen miehistä teoksen Marttisen miehet: asekkätkijäveljet.

Ritarikunnan kieltäminen vahvistettiin Pariisin rauhansopimuksessa vuonna 1947. Vitézi Rendin jäsenet olivat olleet rohkeita sotilaita; se teki heistä epäluotettavia kommunistien silmissä. He olivat myös uskonnollisia, mikä oli toinen epäluotettava piirre. Lisäksi he olivat isänmaallisia - sen sijaan, että olisivat olleet uskollisia Moskovalle. Vitézin jäsenet olivat siis kolmesti "luokkavihollisia". Sen lisäksi, että Urheuden ritarikunta kiellettiin, sen jäseniä vainottiin, usein ilman oikeudenkäyntiä ja myöhemmin tuomien pikatuomioistuimissa.

Ei tiedetä tarkasti, kuinka monta jäsentä murhattiin tai karkotettiin. Unkarin taistelujen päätyttyä karkotettiin ainakin 600 000 ihmistä, joista noin puolet eivät palanneet, Tästä voi päätellä, mitä Vitézin jäsenillä oli silloin edessään. Aluksi monet unkarilaiset veteraanit toivoivat, että neuvostoliittolaiset lähtisivät Unkarista, mutta 1940-luvun lopulla kylmän sodan alkaessa ymmärrettiin, että kommunismi oli Unkarissa jäädäkseen.

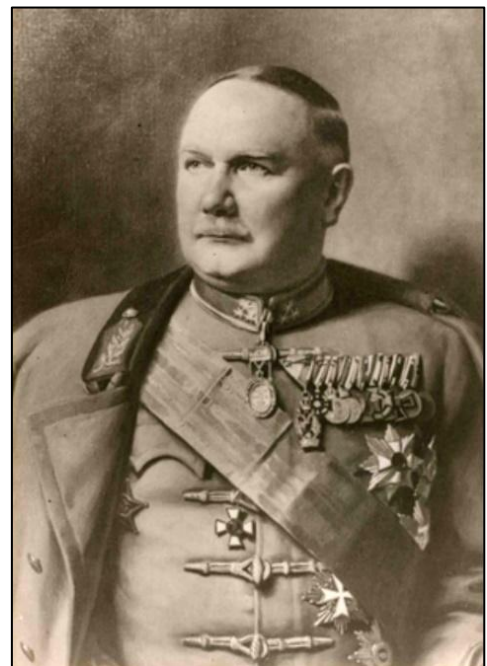
Ritarikunnan uudelleen järjestely sodan jälkeen

Aluksi perustettiin veteraaniryhmiä, mukaan lukien Vitézin veteraanien ryhmät. Vuonna 1953 kenraali Hugó vitéz Sónyi aloitti maanpaossa olevan ritarikunnan uudelleenjärjestelyn.

Heinäkuun 18. päivänä 1956 kenraalikapteeni, amiraali Horthy nimitti hänet tuolloin maanpaossa Portugalissa varakapteeniksi, mutta hän sairastui pian sen jälkeen ja kuoli. Kenraalikapteeni Horthy kuoli vuoden 1957 alussa.

Uusi alku

Vitézin jäsenet kutsuttiin koolle yleiskokoukseen, joka valitsi Vitézin neuvoston vuonna 1959 ja nimesi ensimmäiseksi jäseneksi Unkarin kuninkaallisen armeijan kenttämarsalkan, Hänen kuninkaallisen korkeutensa vitéz József Ágost Habsburg - Lothringenin

Hugó vitéz Sónyi n. 1940

Vitéz József Ágost Hapsburg-Lothringen

Vuonna 1962 HRH vitéz József onnistui saamaan ritarikunnan kansainvälisen ritarikuntien komission hyväksymäksi, jonka sukututkimus- ja heraldinen kongressi perusti.

Prinssin kuoleman jälkeen vuonna 1962 Vitéz Rendin neuvosto valitsi kenraali Ferenc vitéz Farkasin johtamaan ritarikuntaa. Hän johti sitä eläkkeelle siirtymiseensä asti 85-vuotiaana vuonna 1977. Häntä seurasi prinssi József Ágostin pojanpoika, HRH prinssi vitéz József Árpád, joka oli nykyisen kenraalikapteenin Karl Josefin isä.

ICOC (The International Commission for Orders of Chivalry) lähetti kaikille Unescon jäsenvaltioille tiedon, ja Vitéz Rend pysyi sen rekisterissä "ritarielimenä". Vitéz Rend jatkoi olemassaoloaan, ja arvonimen laillisen peräkkäisyyden perusteella se sai uusia jäseniä sekä tunnusti niiden ansiot, jotka olivat taistelleet ulkomaista hyökkäystä ja miehitystä vastaan vuonna 1956. Se sai kunnioitusta unkarilaisten siirtolaisyhteisöjen keskuudessa kaikkialla maailmassa.

Kun Neuvostoliitto poistui Unkarista ja maa sai palata monipuoluejärjestelmään, järjestyksen kieltävää lakia ei muutettu, minkä seurauksena pääkonttori ei voinut palata Unkariin.

Vitézin ritarikunta jatkaa työtään palkitsemalla sankaruutta monilla aloilla sekä tekemällä hyväntekeväisyystyötä ja yrittämällä auttaa pahoinpideltyjä unkarilaisia saamaan takaisin omanarvontuntonsa.

Missio ja arvot

Vitézin ritarikunta uskoo uskonnon, kansakunnan ja perheen perusarvojen korkeimpaan merkitykseen. Ritarikunnan ensisijainen tavoite on säilyttää Unkarin kansallinen suvereniteetti ja kansalliset arvot sekä kannustaa kaikkia jäseniä kristilliseen elämäntapaan.

Vitézin ritarikunta on sotilaallinen järjestys, joka perustuu kristilliseen tunnustukseen ja kannustaa elämään korkeimpien eettisten arvojen kanssa. Ritarikunta on – vaikkakin konservatiivinen, hierarkkinen rakenne – joka ei osallistu aktiivisesti moderniin politiikkaan ja jäsenyys on mahdollista vain niille, jotka eivät kuulu mihinkään äärimmäiseen poliittiseen liikkeeseen – vasemmalle tai oikealle.

Teksti: Jussi Sainio

Lähteet: Antti-Jussi Räihä, Wikipedia, Vitézi Rend, ICOC

Sotahistoriallinen esitelmätilaisuus

Iitin Asehistoriallinen Yhdistys järjesti 18.01. 2025 esitelmätilaisuuden Historical CafeBar Route 6:ssa lauantaina 18.1.2025.

Opettaja Jyrki Venemies esitelmöi Piikkirykmentin taisteluista (JR25) ja etsintäryhmän johtaja Vlatseslav "Slava" Skokov kertoo kentälle jääneiden etsinnästä ja tunnistuksesta.

Esitelmien jälkeen tutustuttiin monipuoliseen sotahistorian näyttelyyn. Paikalla oli lähes sata osanottajaa.

Slava Skokov, Timo Taavila, Pekka Hennala, Timo Vento ja Panssarimuseon amanuenssi Jari Saurio keskittyvät olennaiseen. Teksti ja kuvat: Jussi Sainio

Sotilasradiopäivä 2025

Kouvolan Sotilasradiomuseo www.putkiradiomuseo.fi, Kymen Viestikilta ry ja Radiomuseon Tuki ry järjestävät Kouvolan kaupungintalolla Sotilasradiopäivän lauantaina 26.4.2025 klo 10.00–16.00

Alustava ohjelma

Seppo Posio	Kaukopartiomiehen tarina
Jukka Riskakki	Tiedustelutieto - oikeaa ja oleellista?
Mikko Porvali	Viimeiseen asti
Jesse Tolvanen	Dronet maalla, merellä ja Ilmassa
Martti Susitaival	K-filmiesitys

Tilaisuus on avoin kaikille. Osallistumismaksu 15,00 €. Sisältää väliaikatarjoilun. Ilmoittautuminen sähköpostilla: sotaradiot@gmail.com

Joulupuurojuhlassa palkittu

*Marko Patrakka ja Urpo Karjalainen
luovuttamassa kiltaristiä Raimo Tevajärvelle.
Kuva: Matti Hilska*

Joulupuuroa nautittiin perinteiseen tapaan NNKY:n tiloissa Lahdessa 17.12.2024.

Puuron ja torttukahvien lisäksi tilaisuudessa laulettiin joululauluja ja hartauden piti Salpausselän kappalainen Pekka Särkiö. Tilaisuuden päätteeksi Ensio Mäkipelto lausui Yrjö Jylhän runon. Hänen lausunnastaan on vähitellen tulossa myös perinne.

Ratsumieskillan aktiiville, Raimo Tevajärvelle, luovutettiin Maanpuolustuskiltojen Liiton pronssinen kiltaristi, joka myönnettiin itsenäisyyspäivänä 6.12.2024.

Itsenäisyyspäivän paraati Lappeenrannassa

Paraatikatselmuksen suoritti ja ohimarssin otti vastaan Maavoimien komentaja, kenraaliluutnantti Pasi Välimäki. Paraatin kunniavieraina ovat sotiemme veteraanit ja lotat.

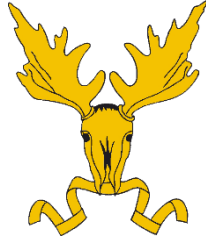
Paraatijoukkoja komensi Maavoimien operaatiopäällikkö, prikaatikenraali Sami-Antti Takamaa. Paraatin järjestelyistä vastaa Maasotakoulu ja musiikista Rakuunasoittokunta.

Paraatiin osallistui joukkoja Maavoimista, Merivoimista, Ilmavoimista, Maanpuolustuskorkeakoulusta ja Rajavartiolaitoksesta sekä veteraani- ja maanpuolustusjärjestöistä yhteensä noin 1200 henkilöä.

Paraati oli näyttävä myös ratsuväen osalta. Rakuunakillan kokoamassa osastossa oli mukana 19 ratsukkoa, mukana myös yksi ruotu Ratsumieskillasta. Osastoa johti reservin ratsumestari Fredrik Söderlund.

Killan ratsukot olivat Kirsi Ahlgrén Sirkkonilla, Jörg Eifflaender Legolla sekä Heikki Aura Vernalla. Taustajoukkona oli Eeva Leinonen. Ratsukoiden jälkeen osastoa seurasi Niinisalon tykkivaljakko sekä lottien kärryt.

Teksti: Matti Hilska. Kuva: Eeva Leinonen

Ratsumieskillan vuosikokous

Ratsumieskilta ry:n vuosikokous pidetään Maanpuolustustalolla lauantaina 15.3.2025 klo 13.00.

Kokouksessa käsiteltäviä asioita

- Toimintakertomus vuodelta 2024
- Tilinpäätös vuodelta 2023 ja toiminnantarkastajan lausunto
- Toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 2024
- Jäsenmaksun suuruus vuodelle 2026
- Valitaan hallituksen jäsenet (4–9)
- Valitaan toiminnantarkastaja ja varatoiminnantarkastaja
- Palkitaan ansioituneet Ratsumieskillan jäsenet

Puheenjohtaja Urpo Karjalainen valittiin viime vuonna puheenjohtajaksi, joten uutta puheenjohtajaa ei valita.

Kokouksen jälkeen on luvassa mielenkiintoinen esitelmä. Tästä lisää varsinaisessa kutsussa. Kahvitarjoilu. **Tervetuloa!**

Asemessut Tampereella

Tampereen Asehistoriallinen Seura Tamarms ry järjestää asekeräilijöille ja militarian harrastajille myynti- ja ostotapahtuman sunnuntaina 16.2.2025. Paikkana on edellisvuosien tapaan Tampere-talon näyttelytilat. Aukioloaika on yleisölle klo 10.00–16.00.

Reservipiiri ja kiltapiiri järjestävät yhdessä retken Tampereelle asemessuille sunnuntaina 16.2.2025 Linja-autolla mennään Lahti-Vääksy-Tampere ja sama takaisin päin. Hintana 20,00 €, sisältäen bussimatkan ja lipun messuille.

Ilmoittautumiset Seppo Jauhaselle sähköpostiin seppo.jauhanen@gmail.com

Sitova ilmoitus. Lähtijöille laitetaan aikataulu bussin ja messujen suhteen.

Matkalle voi lähteä myös perheenjäseniä tai kavereita. Lähtö Lahdesta n. klo 07.15.